

Szerkesztőség:

II-ik kerület 460. házszám,
hová a lap szellemi részét
illető közlemények kül-
dendők.

Kéziratok vissza nem
adatnak.

ABONY

Kiadóhivatal:

SZERDAHELYI JÁNOS
könyvnyomdája, hová az
előfizetési pénzek, a hirde-
tések és ezeknek díjai, va-
lamint a felszólamlások kül-
dendők.

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI LAP. — MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben házhoz hordva és vidékre küldve egész
évre 8 korona, fél évre 4 korona, negyed évre
2 korona. Egyes szám ára 16 fillér.

Felelős szerkesztő:
TEMESKÖZY GERZSON.

Főmunkatársak:
VEVERÁN ISTVÁN. VÉLI MIKSA,
Kiadótulajdonos: SZERDAHELYI JÁNOS.

Hirdetmények,

nyiltterek, valamint hirdetési díjak, közvetlen a kiadó-
hivatalhoz küldendők. Nyilttér sora 1 korona.

Egy ezresről és két forintról.

A magyar gazda nem olyan régen jó
gazda. Csak most tanult bele valahogy eb-
be a tudományba. De a kereskedőről min-
dig furesa véleménye volt s ebből a bajá-
ból még most sem gyógyult ki.

Van is róla krónikás adoma. De ha
adoma is, elmondom, mert valami csöpp
tanulás jön ki belőle.

*

Püspökről van szó, a ki a régi jó táb-
labirák idejében úgy gazdálkodott, hogy a
püspöki birtokot bérbe adta. Sok püspök
tett abban az időben úgy. Mert jó püspö-
kők voltak, de rossz gazdák. S ez a mi
püspökünk is annyit tudott a gazdálkodás-
hoz, hogy át tudta venni ügyvédjétől azt a
háromezer forintot, a mit a bérlő minden
évben egyszer pontosan lefizetett.

Aztán megtörtént egyszer, hogy az
ügyvéd helyett a bojtárja ment ki a püs-
pökhöz. Vitte neki a háromezer forintot.

— A bérösszeget hozom eminenciád-
nak — szolt az ügyvédbojtár s lerakta az
asztalra a pénzt. Két darad ezrest és egy
ezerforintos csekket a Hitelbankhoz.

Az öreg püspök megbökte ujjával a
csekket,

-- Hát ez mi?

— Ezer forintról szóló csekk.
— Mi az?
— Annyi mintha ezer forint volna.
— Ha annyi, hát mért nem olyan,
mint az a másik két ezres?
— Mert ez nem pénz, hanem pénzt
érő csekk.

A püspök csóválta a fejét.

— Meg akarnak engem csalni, amice.

Az ügyvédbojtár mosolyogva magya-
rázta meg, hogy az egész dolog egy útba
kerül s a bank akármelyik fiókja beváltja.
Még csak egy krajczár hijja se lesz az ez-
resnek. De a püspök csak mosolygott, mint
a ki nem hagyja magát becsapni s egy-
szerre odanyújtja a csekket az ügyvédboj-
tárnak:

— Tudja mit amice? Én ezt az ezrest
magának ajándékozom.

— De kérem —

— Semmi kérem. Ha már be kell va-
lakit csapni az ilyen papirossal, inkább én
csapom be magat.

— Ha mondom, hogy ez annyi, mint-
ha készpénz volna!

A püspök átszolt a szomszéd szobába
a jószágigazgatóhoz:

— Jöjjön csak, amice, bonorum di-
rektor. Nézze meg ezt a valamit. Mi ez?

S odatartotta elébe a csekket.

Balázs Judit.

Az „Abony” eredeti tárczája.
Irtá: Nergert Vilma.

A nap égelő sugarai majdnem függőlegesen
tüznek a sárga vetéstől hullámzó mezőre. Az ara-
tók homlokán nehéz verejték csöppek gyöngyöznek.
Szellő nem lengedezik, a tikkadt levegőt elfulladó
tüdővel lélegzik be az emberek.

Egy pillanatig pihentetik a kaszát, megtörlik
poros ingujjukkal izzadt arcukat, nagyot fohász-
kodnak, aztán tovább folytatják dolgukat.

A marokszedő lányok még nótába is kapnak,
de száraz torkuk felmondja a szolgálatot, miből
nagy neveltség keletkezik.

A romlatlan, vidám kedély feledteti velük a
nehéz kinzó munkát, a kinzó forráságot.

Gyorsan villog a kasza, gyül a marok.

Az első kaszás megáll, kiveszi a tokmányból *)
a kasza követ, megfeni kaszáját, mialatt ügyes
keze gyorsan simogatja a fényes acél pengét,
szeme a harmados lány halvány arcán pihen.

A leány egykedvűen hajlong a levágott kalá-
szok között, egy csöppet sem látszik törődni vele,
hogy gazdája szeme kelleténél tovább pihen rajta.

A kasza éles. Egy mély sóhajtás után a munka
folyik ernyedetlenül.

Egyszerre lódobogás hallatszik.

A legény vadul veti föl fejét, mint a nyu-
galmából felvert oroszán tekint a közeledő, fiatal
gazdatiszt férfias arcába.

*) tehenszarvból készült tok, melyben a kaszakövet
tartják.

A bonorum direktor megnézte, újra
megnézte és megint megnézte. Aztán a
fejét vakarva, mondta:

— Tudja a macska.

— No lássa — fordult a püspök di-
adalmasan az ügyvédbojtárhoz. — S most
aztán elvigye azt az izét, mert megharag-
szom. Magának ajándékozom és punktum.

Az ügyvéd bojtár dühös volt, mert va-
sárnap lévén, a csekket nem válthatta be
mindjárt.

Pedig most már nyomban megszerette
volna győzni az öreg püspököt. — Elkó-
szált tehát a városban, hogy akad talán
olyan kereskedőre, a ki némi levonással
beváltaná mindjárt a csekket. Talált is
egy kereskedőt, a ki két forint levonásával
beváltotta.

S most futott az ügyvédbojtár a pénz-
zel a püspök elé.

— Itt hozom a pénzt eminenciádnak.

A püspök nem hitt a szemeknek.

— Ki váltotta be?

— Hát Dinga Péter, a kereskedő.

A püspök számlálgatta a pénzt s egy-
szerre csak felkiáltott:

— Két forint hijja az ezresnek!

— Persze azt levonta magának a
kereskedő az utért, hogy majd el kell men-
nie a bankba.

A két férfi pillantása összevillan.

Balázs Judit, a harmados lány, mélyebben
hajlik a kévére, előbb halvány arcza lángvörös lesz.

A gazdatiszt pillantása végig fut az arató-
kon, s mikor az első párhoz ér, mintha megtalálta
volna, akit keresett, felragyogott a szeme.

Leszállott lováról, kantáránál fogva vezette
s megállt Judit háta mögött.

A lány hallotta a lódobogást, de hátra nem
tekintett volna a félvilágért sem.

A gazdatiszt szeme éhes pillantást vet a lány
hajlongó, karsu derekára.

— Meleged van-e Judit?

A lány hirtelen megfordul, kiegyenesedik, s
az ember szemben találta magát a legtökéletesebb
parasztszépséggel.

Magas termet, telt idomok, dus, tömött, barna
fürtök, melyek két hosszú fonatban verdesték a
lány gömbölyű vállait, ingerlő, kicsiny, duzzadt aj-
kak, melyeknek érzéki szépségét mintha restellené
a szüziesség szelenséggel lesütött szempilla, mely a
legsötétebb éjfél megszégyenítő fekete szemet ta-
kargat, hogy hivatlan bele ne pillanthasson annak
tüzébe.

A lánynak csakugyan melege lett a meg-
szólításra.

Nem szolt semmit, csak ráemelte a gazda-
tisztre égő szemét.

Az ég nagyot dördült. Zivatar közeledett.

A gazdatiszt még egyszer Judit közelébe fér-
között.

Lehajolt a lányhoz, szenvedélytől elfojtott
hangon lihegte.

TÁRCZA.

Az én tanítóm.

Soh' sem tanított dalra engem
Se fürj, se csalogány,
Ábrándos éjjel nem merengtem
Ezüst hold sugarán.

Viharzúgást, szellősóhajtást
Nem lestem el soha,
Csergő patakra nem figyeltem,
Miképen lejt tova.

Erdők árnyán nem hallgatóztam,
Fa lombja mit susog.
S porladt hősokról mit regélnek
Hajlongó cziprusok.

Mi volt hát, a mi dalra hangolt?
. . . Halvány arcz, méla szem
S egy rózsajk, mely az enyémhez
Tapadt szerelmesen. . .

Fehér J.

— Úgy? — fakadt ki most a püspök, a ki még az imént az egész ezrest a bojtárnak ajándékozta volna. — Ugy? Két forintot számított le a kutya? Hát ilyen gaz uzsorás is él az én városomban? Oh, a besta lelke haramia! Oh, bizonyára a pokolra kerül az égetni való! Oh, oh . . .

*

Idáig van a krónikás adoma. S ha abból már ki is gyógyultak a magyar gazdák, hogy a birtokaikat bérbe adják és a csekket elajándékozzák, mert nem ismerik, — de azért a két forintért, ami a közvetítő kereskedő tőlük elvesz az ő nagyobb kényelmük okáért, mondom, azért a két forintért most is pokolra kívánják és haramiának mondják a kereskedőt.

Nem is teljes hát még a gyógyulásuk. A hogy kigyógyultak a rossz gazdálkodásból, úgy ki kell még gyógyulniok a kereskedő igazságtalan meghurczolásából is. Meg kell szokniok, hogy a gazdáé az ő haszna, de a kereskedőnek is jár valami a munkájáért. Meg kell szokniok, hogy a gazdaság körül sok a munka s szükség van ott a gazdára is. Szóval meg kell ismerkedniök egymás szerepével és egymás jelentőségével.

S ha én, a mikor ennek első nyomait látom, anekdotát mesélek, bizonyos célzatosság van benne. Vagy talán nem anekdotába való, hogy a magyar gazdák és magyar kereskedők csak most, a huszadik században fognak hozzá, hogy egymást megismerjék? Tessék elhinni, hogy anekdotába való. De talán majd jobban lesz ezután . . .

Iparpártolás.

(U. O. T.) Mi is azok között voltunk, a kik sikra szállottunk a hazai ipar pártolásért és nem haboztunk, aggodalmainkat kifejezésre juttatni, a mikor nagy iparokat kezdetek teremteni, a melyek

— Nézz rám csak egyszer Judit, csillag szemekkel. Szeress csak egy kissé . . . légy enyém . . . királynőm leszesz . . . selyemben járatlak, elfogom lesni a gondolatodat, tenyeremen hordozlak. Lásd, nem neked való ez a nehéz munka! A nap felégeti szép arcodat, a sarló feltöri tenyeredet!

A lány lesütött szemmel hallgatja a csábító szavakat. Minden egyes hanghullám megrezegteti szívének összes hurjait.

A zivatar csak átvonult, csak pár percig tartó záport öntött az aratók nyaka közé.

Legények, lányok kazlak mellé menekültek a váratlan fürdő elől, ott azután vége hossza nem volt a dévajkodásnak. Belekacagtak a menydörgésbe, farkasszem néztek a cikázó villámmal s ha valamelyikök bőrig átázott, nevetve száritkozott a zivatar nyomában szeliden mosolygó napon.

Csak Balázs Judit tamaskodott némán a kazal tövéhez.

Az eső egyhangu loesogása álmodozásba ringatta a puszták e vad virágát.

Fülebe esengtek a szerelmes szavak, lelke még most is remegett a férfi tekintetétől. A domboru kebel alatt olyan viharosan dobogott a szív.

Vajjon igazat mondott-e, igazán szeretné őt, az egyszerű parasztleányt, ki finom uri kisasszonyok közt valogathat! . . .

Valaki gyöngéden megérintette a vállát. A lány felrezzent merengéséből, bosszusan kérdezte a hozzá lehajló herkulesi termelű legénytől:

— Mit akar kelmed?

— Hogy én mit akarok Judit? . . . Semmit, de mit akar tőled az a sima száju gazember!! Ugye most is az jár eszedben, ugye megint tele

azzal fenyegettek, hogy a megfelelő virágzó kisiparokat tönkreteszik. Intelmeink nagyobb részt meghallgatás nélkül hangzottak el, mint a módliangi cipőgyár fiókjának felállítása esetében is. Temesvárott a napokban tartották meg az alakuló közgyűlést, Nagyváradon legközelebb tartják meg, és az így tönkretett cipészek az illető vidéken, mint napszámosok keresnek foglalkozást.

Ezek oly balfogások, a minők minden nagyobb mozgalom nyomában járnak, ha nem is kell szükségképpen járniok, és jól megkülönböztetendők attól a „rumli“-tól, a mely valamely eszme megkezdett megvalósítását rendszeren követni szokta, ha a mozgalom lényegét nem ismerők kezdeményezik és akarják azt vezetni.

Igy történt nálunk a „pártoljuk a hazai ipart!“ jelszóval.

Van néhány régebbi iparunk, és ezek nagyobb részt jók voltak. A pártolást első sorban ezekre kellett volna kiterjeszteni. Am mit látunk? A malomok, téglagyárak és serfőzdek stagnálnak vagy tönkre vannak téve. Ezzel szemben 41 újabb gyár megalapítását kezdték meg, a melyekről nem lehet tudni, vajjon elfogják-e érni valaha a tönkresilányított gyártelepek színvonalát. A szénipar és a cukoripar a részvényesek számára virágzott, nem a közönség számára, nem az országnak. Mindnyájan nyögünk alatta, — oly jól megy amazoknak! Ha az volt az értelme annak a jelszónak, hogy pártoljuk a honi ipart, hogy a fogyasztót el lehessen liporni és kilehessen rabolni, úgy köszönjük szépen ezt a pártolást, a mely nyílt ellenségeskedést jelent a közönséggel szemben egyesek javára! A szeszipar állását is dicsérik. A gyárosnak 20 frtjával kell eladnia és nekünk 85 frttal kell megfizetnünk! Mert az állam és a város a 20 frtot 65 frt illetékkel és adóval terhelte meg. Az előállítást a mezőgazdasági szeszfőzők javára kontingentálták és a mezőgazda gyártmányát kénytelen a nagyiparosnak haszon nélkül, gyakran veszteséggel eladni, mivel másképp nem talál vevőt.

A magyar varrógépgyár, melynek a kerékpárgyártásból szép haszna volt, az idén 9000 korona veszteséggel zárja mérlegét; a miben nem csekély része van a városi kerékpár adónak.

Mindez a részes faktorok balfogásaira vezető visszsa, balfogásaira és mulasztásaira.

A „rumli“, a kavarodás máshonnan ered. Ez a tulnag mértékben tulhajtott foglalkoztatásra vezető visszsa. A nem e g teljesítőképességü papir- és üvegipar nálunk a piacon egyeduralkodóvá lett, s a mi nem elég sokoldalú textiliparunktól minden igény kielégítését követelik. Az árakat felszöfolták, és mégis csekélyebb értékű árukat szállítanak. Denunciálták azokat, a kik kivonták magukat ama kényszer alól, hogy a drágát és kevésbé jót vegyék, és a külföldi jobbat és olcsóbbat választottak. A kiesenyesség annyira ment, hogy azokat a nagyobb tőkével rendelkező fogyasztókat,

beszélte a fejedet?! Láttam én jól, hogyan hizelgett szép szóval, ígéretekkel! Ugy bizsergett a talpam, hogy kitaposom belőle azt az álnok lelket — sziszegte a legény rettenetes gyűlölettel, majd szelidebben folytatta — ne hallgass rá Judit, ne borítsd gyászba, szegyenbe özvegy anyádat, ne hallgass rá, nem jó annak a szándéka, még a lehelete is hazugság, ne higgy neki!!

Az utóbbi szavakat már könyörögve mondta a czédrustermetű legény, olyan gyöngéden hajolt a lány felé, mint anya beteg gyermekéhez, nyílt becsület s arcán igaz szerelem tükröződött.

— Mit törődik kelmed azzal, hogy én mit teszek, miről gondolkodom? — kérdezte a lány szép fejét büszkén hátraszegve.

— Mit törődöm — ismétli a legény fájdalomosan — törődöm, mert szeretlek becsületesen, nem úgy, mint az a másik s inkább szeretnélek halva látni, mint meggyalázva, megcsufolva. — A lány hallgatott.

Rövid szünet után újra kezdé a legény megindító könyörgéssel:

— Térj vissza arról az utról, a melyen megindultál Judit, jöjj hozzám, légy a feleségem! En nem ígérhetek neked selyemruhát, drágaságot, de szeretni és becsülni foglak.

A lány daczosan kapta fel szép fejét.

— Nem kell nekem a kend szeretete! — kiáltott.

A hatalmas alak megtántorodott, a nap sütötte barna arc elhalványult.

— Jól van Judit — mondta lassan, széles melléből erőtlenül szakadozott fel a hang — de, ha egyszer a világ ujjal mutat rád, ha megesa-

a kik fehérenemüket a külföldön tisztittatják, nyilvánosan denunciálták. De a ki a belföldön tisztittatta, tudja, hogy a fehérenemü a szakértelem hiánya miatt, a melylyel hazai tisztítóintézetekben tisztittják, elrongyolódik, tehát sokkal jobb és olcsóbb is, ha a fehérenemü tisztittását a külföldön végezteti és kevesebb bosszusága is van. Kézműveseink oly kevéssé pontosak, mint schol másutt. Most még inkább azok, mert biztos tudatában vannak a pártolásnak. Szabónak, cipésznek nálunk fogalma sincs arról a pontosságról, a mely szállittasoknál a külföldön uralkodik és van köztük sok, a kik ugyan kívül a választott anyagot adják a munkához, de bélére és betétekre ígérteük ellenére a legolesóbb és legsilányabb anyagot adják. Hogy néhány krajezárt megtakarítsanak, a munkát az olcsó megbízhatatlan darabmunkásoknak adják ki, aztán telekiabálják az országot, ha a megrendelő megrendeléseivel a külföldre menekül, stb.

Pártoljuk a hazai ipart! Igen, de pártoljuk elsősorban azt, ami nálunk jó és szolid, és ebben az állammak kellene legalább annyiban előljárnia, hogy efemer politikai sikerek miatt ne semmisítse meg ezeket a jó iparainkat.

Ezeket a honi ipart avval, hogy azokat, akik e jelszót arra használják, hogy ennek hangoztatása mellett épen nem szoidan manipuláljanak, a jól megérdemelt pellengerre állítsuk.

Pártoljuk a hazai ipart, de anélkül, hogy ezt a tisztos szándékot kompromittálnók azzal, hogy kényszerrel gyakorolnánk azon iparezikkéknél, a melyeknél teljesítőképességünk egyenlő a nullával. Ezzel kényszerítve lesznek az illetők, hogy magukat az egész mozgalomtól távol tartsák.

Pártoljuk a hazai ipart, ahol látjuk, hogy ezt a pártolást nem úgy értik, hogy az orrunknak kell magunkat vezetnünk. A hol még nem tudnak egészen megfelelő árut szállittani, és ezt beátják és az árban kifejezésre is juttatják, ott hazafiúi kötelesség elnézést gyakorolni, hogy az ipartüzének időt adjunk tudása további fejlesztésére, de nem úgy, mint a hogy azt mostanában csinálják, és a hogyan az országos ipar-egyesület már sokszor tette, hogy a beföldi iparosnak még nem tökeletes teljesítőképessége esetén nem ezt pártolják, hogy jobb eszközöket szerezbessen be, hanem aldozatok árán idegeneket hoznak be, a ki aztán tönkre teszik a létért küzdöket és bevégezvén rablókirándulását, ismét kimegy a külföldre.

A hazai ipar pártolása mindaddig, amig fentartják a mostani rendszert, csak frázis, csak bombaszt, buborék, füst — semmi! És e miatt panaszkodunk.

MI UJSÁG?

— **Installatió.** Lévay Mihály plébánosunknak állásába való kánoni beiktatása (ami másképp installatió-nak nevezetik) a folyó hó 20-án, vagyis

latva, megalázva védelmezőre lesz szükséged, ne felejtse el a Molnár Bence becsületes kunyhóját.

Elmult a nyár, az ősz, a tél is már vége felé ballagott.

Ez alatt az történt Balázs Judittal, mi legtöbb hiszékeny lánnyal történni szokott.

Ez már olyan mindennapi dolog. Ezer eset közül kilencszázkilencvenkilenc így végződik.

A lány szerelmes, kissé nagyravágyó.

A csábító hamar ráun a könnyü győzelemmel szerzett zsákmányra.

Balázs Judit két szemét véresre sirta, büszke termete meghajolt, az embereket kerülte, bánatát szegyenét anyja viskójában rejtegette.

Egy napon a folyóhoz ment vizért. Amint rocskáját meríteni a víz fölé hajolt, megpillantotta tükrében megváltozott arcát, megrémült beesett, sápadt vonásaitól.

Lelkében forrongó gyűlöletét s fájdalmát nem bírta többé fékezni, két kezét az égfelé emelte, szenvedélyes átkot szórt a csábító fejére.

— Amen! — hangzott a háta mögött Molnár Bence hangja.

— Ez a gyűlölet imádsága az ördöghöz — kacagott vadul. — Az ördög hamar meghallgatja az embert! Meg leszesz bosszulva Judit, fogadom a pokolra! Tartozom neki boldogtalanságomért s a tiédert. Fizetni fogok! — ezzel elrohant, mielőtt a meglepett lány magához térhetett volna.

Másnap reggel a gazdatisztet ágyában meggyilkolva találták.

mához egy hétre, délelőtt 10 órákor lesz. Az installáló Balázs Lajos, a váci püspök oldal kanonokja lesz, aki már e hó 19-én városunkba érkezik. A templomi ünnepélyre nemcsak a róm. kath. híveket, hanem városunk notabilitásait is vallás különbség nélkül meghívta plebánusunk, sőt az ünnepély fényét nagy mértékben emelni fogja az a körülmény, hogy Budapestről is sokan fognak lejönni, nemcsak személyes barátai plebánusunknak, hanem igen sok író és tudós is, akikkel az irodalomban együtt működik. Vidéki tisztelők szintén tömegesen fognak megjelenni a szép ünnepi isteni tiszteleten, mely a beiktatással veszi kezdetét, amely után plebánusunk szent beszédet mond s végül lesz az ünnepélyes isteni tisztelet, amelynél előkelő énekesnők is közre fognak működni.

— **Esküvő.** Kubicsék János, nyugalmazott magy. állam vasuti főellenőr, közeletünk kiváló alakja f. hó 8-án, d. u. 3 órákor esküdt örök hűséget Konyecsni Ilona kisasszonynak, úgy a polgári, melyet Temesközy Gerzson anyakönyvvezető helyettes, mint az egyházi szertartás, melyet ftszt. Lévay Mihály plebánus végzett, a völegény muló betegségére való tekintettel — ennek lakásán ment végbe, díszes vendég koszoru jelenlétében. Nyoszolyó párok voltak: Hints Amál Tantossy Kálmánnal és Tantossy Rózsika Hints Józseffel, jelen voltak továbbá: Tantossy Bálint nejével, Várady János nejével, Hints Józsefné, Konyecsni György nejével, mint öröm szülők, Dániel Anna tanítónő, s a völegény fiai, Kubinyi Béla ujszászi és Kubinyi Gyula abonyi vasuti állomás főnökök. A társaság a legjobb hangulatban éjfélig volt együtt, jókedvből sem volt hiány, a mit folyton élesztett a két Kubinyi szellemes társalgásaik és szípkázó élcelődéseik, no meg természetesen a völegény fiatalos és szíves vendég látása, különösen pedig a híres 84-iki rizling, mely mint „völegényi bor“ szerviroztatott. Szóval lakodalom volt biz az, habár a völegény lábbadozó gyöngékedése egy kissé nyomasztólag hatott is a kedélyekre. Isten áldása, s az egész család megelégedése kísérje az új pár életét.

— **Elismerés.** A magyar nemzeti múzeum igazgatósága, a következő levélben juttatta tudtára elismerését, Máthé József jegyzőnek, a ki az Antos féle szőlőben eszközölt régi sirokban lelt tárgyakról jelentést tett a múzeumnak: A Magyar Nemzeti Múzeum igazgatósága köszönetet mond tekintetes uraságod buzgóságáért, és jóindulatáért, a melylyel a Nemzeti Múzeum érdekében Abonyban folytatott ásatást előmozdítani szíves volt. Budapest, 1900. Deczember hó 13-án Szalay Imre a Magyar Nemzeti Múzeum igazgatója.

— **Népesedési mozgalom.** Városunk öt éves népmozgalmi adatait az alábbiakban közöljük:

év:	született:	elhalt:	szaporulat:	házasság kötött:	ötötött:
1896.	540	418	122	135	
1897.	633	362	271	139	
1898.	580	393	187	123	
1899.	625	511	114	132	
1900.	613	410	203	122	
összesen	2991	2094	897	651	

A szaporulatra nézve legkedvezőbb volt az 1897-ik év, mert akkor születtek legtöbben és haltak el legkevesebben, — de még házasság is abban az évben kötötték legtöbb. Öt évi szaporulat tehát 897, a mi 10 évre 1794-et tenne ki; ha ezt vennők alapul, akkor Abonynak a lefolyt 100 év alatt 17940 lélekkel kellett volna megszorodnia, vagyis, ha 100 év előtt 5000 lakost számlált Abony, úgy ma már 20000 lakossal kellene bírnia legalább is. Hát hova lett az a 7000 lélek? Ki tudja? Azt hisszük azonban, hogy a mostani népszámlálással elfogjuk érni 13000-et, vagy talán — mint a fenti statisztikai adat mutatja meg is haladjuk. Hát ezt minden esetre jó és érdekes tudnunk, azért jó a pontos népszámlálási művelet.

— **A mi népszámlálásunk** szerencsés befűzetett ugyan, de nem térhetünk ki annak felemlítése elől, hogy ily keservesen, zavarosan még nem történt nálunk népszámlálás. Ennek pedig nem csak az az oka, hogy a mostani számláló lapok oly igen complicált kérdésekkel vannak teletömve, hogy azoknak helyes felfogásához valóban az egész statisztikai intézmény s annak államszervezeti céljának és rendeltetésének alapos tudása kellene minden számláló biztos részéről, hanem oka, és pedig nagy oka volt azon körülmény, hogy a számláló biztosok nem voltak kellőképp kitanítva teendőik pontos végzésére, tájékoztatva a különféle családi helyzetek és foglal-

kozások miként való fölvételére, így történt aztán hogy valahány annyi felfogással és értelmezéssel csinálták dolgaikat, végeztek rengeteg felesleges munkát, a dolog lényegét pedig mellőzték s így kétszeres, sőt háromszorosan kellett nekik ugyanazt a dolgot megcsinálni. Ez meg aztán az előjáróság hibája, mert elvégre is a népszámlálás van olyan dolog, mint akár melyik adminisztratívonalis ügy kezelés, s azt csak úgy elesapni, s a biztosokkal agyon csapatni biz egy kissé könynyelműség. Kivételt képez a Sashalmi gazdaság tanítója Diez Ferencz által eszközölt számlálás, mert oly precíz, érthető és tiszta lapok alig érkeztek be, mint az a 400 lap, mely a Sashalmi kistalu népességének a nationáléja, Várady és Bogdy tanítók munkái szintén kifogástalanok.

— **Halálozás.** Piek Ignác, jó hírű gabona kereskedőnk, az izr. hitközség gondnokát nagy csapás érte. Neje, szül. Schvarcz Anna súlyos betegség után, f. hó 10-én, nagy kínok között elhunyt. Nem csak a családra, de minden érzékeny lélekre elszomorító eset ez, ha látjuk a kilencz árva hangosan kitörő fájdalmát az örökre eltávozó anya, a mindörökre eltávozott s pótolhatatlan anyai szeretet után. Nyugodjon békével.

— **Áncut.** Kostyán József és Sivó Jenő földbirtokosok, f. hó 17-ére, a Casinóba egy, a földbirtokosok által tartandó értekezletet hívtak össze, melynek tárgya: megállapodás a gazdasági eselések által az egyházi személyzet részére fizetendő párbér beszoállításának módosítása tárgyában.

— **Kinevezés.** A földmívelésügyi m. kir. miniszter Menyhárt Károlyt, a Br. Harkányi-féle paládiesi birtokának gazdatisztját az aradi jóság igazgatóságához ispánná nevezte ki.

— **Üdvös rendelet.** A m. kir. kereskedelemügyi miniszter elrendelte, hogy azon esetben, ha iparos segédek munkaadók műhelyét bármilyen okból a törvényszerű felmondási idő betartása nélkül azonnal elhagyni kívánják, a munkaadó iparosok kötelesek a távozni akaró segédek munkakönyvét azonnal kiadni, az elsőfoku iparhatóság pedig ily esetekben köteles az ügyet soron kívül azonnal letárgyalni.

— **Nyomor.** A fővárosi tanítók 3800 iskolás gyermeket mutattak ki, kik meleg ételt soha sem kaphatnak otthon, a „gyermek barát egyesület“ ezek részére 90000 ebédet utalványozott ki a tél folyamán, úgy is csak minden másnap kaphatnak szegény ártatlanok ebédet. Tehát 3 ebéd se jut egyre. A Podmaniczky utcában pedig egy bolt nyílt meg, melyben ingyen osztják a kenyeret mindenkinek, — egynek többször is egy nap, — a ki oda megy érte. A kormány 40000 koronával siet 4 vármegye inségeseinek felszegélyezésére. Szép dolog ez első tekintetre, szinte jól esik tudomást venni róla, de aztán csak elborul a lélek arra a tudatra, hogy ekkora nyomor van a mi hazánk szeme fényében, Budapestben s arra fönt a felvidéken. Van itt is nálunk, beszélhetnénk róla eleget a számlálóbiztosok, (ha volna kinek beszélni.) — s bizony nagyon kevésbe kerülne a társadalomnak legalább fűtő anyaggal — szalmával — sietni a nyomorultak segélyezésére, hogy ha éheznek is, legalább enyhe szobában szenvedje át ezeket a szigorú napokat.

— **Mezőgazdasági alkalmazottak Lapja** teljesen díjtalanul ajánl mindenféle gazdasági és iparszemélyzetet. Megbízható emberek előjegyzésben tartatnak. Előfizetési ára fölévre 4 korona. Szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, VI. Dessewffy-utca 16.

— **Hajdan és most.** A régi jóidőkben csak három fillért ismertek. Az első úgy hívták: szükségfillér, a másodikat megelhetési fillér, a harmadikat elkölteni való fillér. Az első gondosan félre rakták, a másodikat a gazdaságban és üzletben forgatták, a harmadikat a napi szükségletekre felhasználták. — És hogyan állunk ma a három fillérrel?

Az elsőre senki sem ügyel,

A második helyett ott van a hitel,

S a harmadikat az ördög viszi el.

— **Ezt is jó tudni.** A fehér koczka-czukrot öt kilogramos dobozokban is szokták árulni. Azonban egy koczka cukor nem volt öt kilogram, mert a skatula körülből 350 grammot nyomott. A miniszter most arra hívja fel a közönséget, hogy a doboz súlyát ne fogadja el ezukor fejében. Egyszersmind a ezukor gyárakat és kereskedőket is figyelmeztette ezen meg nem engedhető dologra.

— **Állást keres.** Hivatalszolgai állást vagy esetleg ehhez hasonló foglalkozást keresek. Czim megtudható a kiadóhivatalban.

CSARNOK.

Töredékek.

Temesközy Gerzsonnak, a rk. munkás egyet ünnepélyén tartott felolvasásából.

A hunok után, 558-ban, tehát 1342 évvel ezelőtt, akkor, abban az időben, midőn az a germán, német törzs ott lakott az Antosék szőlőjében, a hol temetőjüket, sirjaikat most bontogattuk föl a tudomány nagyobb dicsőségére s az ezt nézdegélő néném asszonyék szörnyű megbotránkozására, akkor jöttek be ide az avarok. Ezek már egy kissé takarosabbak voltak, hajukat a férfiak is pántlikába fonták, ezek már rafinírozottabbak voltak, s nem ordítózva jöttek, mint a hunok, hanem meg álltak Konstantinápoly kapujában, s egy követel beizentek Justinianus császárhoz, hogy „gyűjjön ki,“ majd meg alkuszak szépen, hogy, — hogy is lesznek ezután! Ugyis történt s a helyett, hogy először is egymást megtették volna, szépen megalkudtak, hogy együtt verik el azokat, akik őket bántják s a császár fizet enyi meg enyi adót nekik. Hanem biz ők nem igen lévén a sok alváshoz szokva, valószínűleg se a kalábert, se a preferánczot, se a filkózást nem ismerhették, hát megunták magukat, meg rohanták a velük rokon hungurokat, utigurokat és kutrigurokat, úgy mellékesen leverték a szláv népeket is, egyet kettőt suhintottak a frankokon, a gepidákat kitalasztották, a longocurdokat Pannóniából kilökdösték — már azokat t. i. a kik szépen nem mentek, mert olyanok is akadtak, — ekep elfoglalták az egész Magyarországot.

Harmadfél száz évig tartott uralmuk, melyet ugyancsak az ősi magyar szokás, a belső egymás-közi torzsalkodások, egyenetlenkedések kezdtek gyöngíteni, pedig a rómaiakat kivéve — ezek uralkodtak itt legtöbbit ama népek között, melyek a magyarok bejövetele előtt hazánk területén megtelepedtek, megfordultak. Hanem ezek is műveletlen nomádok maradtak, kiirtottak innét minden civilizációt, mely a rómaiaktól még itt maradt. De az az érdemük megmaradt, hogy a Kárpátok alján, a közép duna vidékén lakó népeket uralmuk alatt egyesítették és előkészítették az egységes magyar állam keletkezését.

Ezek után jöttek a magyarok, hogy milyen lehetett a magyar ember a honfoglalás idejében, azt alig sejtjük. Egy ezred év alatt anyi sok népkel érintkezve, kereszteződve, bizony kivtközött alaposan ősi formájából, — egy 12 ik századbéli író azt mondja, hogy zömök, kiálló arc esontu, barna emberek voltak, két oldalt háromágba font üstököt hordtak, mint az abonyi lányok ezelőtt 10—15 évvel. Lám, azok is mily hamar elváltoztadtak haj és ruha viseletüket.

A magyar vendég szerető, büszke, tüzes, józanul gondolkozó, lobbanékony természetű nép volt, őszinte, kedélyes és legénykedő, természetűek, épen mint most vagyunk, mert hiszen most se fér meg két dudás egy csárdában, a mai legény is el-el kurjantja magát, hogy: Édes anyám ki a legény ha én nem? Ki fűzi be a bakancsom, ha én nem? Meg, hogy: Vagyok olyan legény mint te, Vágok olyan rendet mint te! stb.

A házasságot vétel utján kötötték, erre vall az „eladó lány,“ — a „vő“ — vagyis „vevő legény“ — kifejezések. Hát hiszen most is nagy szerepet játszik a házasságok kötésénél a h o z o m á n y, a m ó r i n g, stb. most sem vagyunk jobbak.

Őseink természet imádók voltak, sok Istent imádtak, tisztelték a föld, a víz, a levegő s különösen a tűz szellemeit, legfőképp pedig az égi Istent, a ki tüzes nyilakat szór le a földre, a gonosz emberek közé. Ez lehetett a magyarok Istene, a kit a nép máig is emleget.

Mint mondám, a tűz szellemét különösen tisztelték, tüzzel áldoztak, — a tűzhöz való vonzódás máig is meg van bennünk, — mezőkön, erdőkön, a szabadban tüzeket gyújtunk, a mellett jól érezzük magunkat, elbeszélgetünk, elbarátkozunk mellette, s fujjuk, élesztjük, ha nincs is épen szükség rá. Ha éjjel utban pásztor tüzet látunk, addig nézzük, még belátjuk, miközben jól eső meleg érzés támad bennünk, sejtelve rég letűnt idők dicsőségének, — a fajszeretet érzetének, a multak édes — bus emlékének.

Ezek után a lovát szerette legjobban a magyar, ezt aztán szereti most is. Azért mondta Eötvös Károly nem rég, hogy a „magyar nép ló-nép.“

Mert midőn Mózes a 10 parancsolatot kiadta, nem említette benne a lovat, hanem azt mondta: ne kívánd felebarátod ökrét, szamarát, szolgálóját vagy szolgáló leányát. Ló tehát nincs benne; Hanem ebből azt is megtudjuk, hogy nincs megtiltva a más lovat megkivánni; az már új törvény, hogy nem illik — ellopni.

1896-ban ünnepeltük meg a honalapítás 1000. éves ünnepélyét, tehát 896-ban fejeződött be a honalapítás nehéz munkája, 12 évig vivta Árpád a nehéz harcokat e földért, melyért máig is nehéz, verejtékes munkával kell küzdenünk, dolgoznunk, ha szerezni akarunk, s ha a szerzett földet meg is akarjuk tartani. Hogy mily nehéz egy darabka földet megszerezni, azt csak az tudhatja, a ki próbálta és próbálja; — az, a kire az apja hagyta, vagy a ki csalással, uzsorával szerezte, nem tudja, de meg sem is becsüli. Nehéz ez ma is, nehéz volt ez akkor is.

Ezt a nehéz munkát Árpád végezte s ez által nemzetét örök hála kötelezte maga iránt. Hét esztendő múlva lesz 1000. éve, hogy elhunyt, ott temették el Budafölött, hamvai fölé templomot emeltek, melyet Fehér egyháznak neveztek, de a melyet a törökök úgy elpusztítottak, hogy nyoma sem maradt s máig is hiába keresik.

971-ig folyton kőbor hadjáratokat tartottak a magyarok, ekkor belátták, hogy az ilyen élet mód nagyon fogyasztja erejüket s országuk védelméről kezdtek gondoskodni.

Vagyis elővették a jobbik eszüket.

És most gördítsük rá a függőnyt a történelem régi lapjaira. Ezer év az idők végtelen folyamában annyi, mint egy pillanat az ember életében.

A nemzetek, mint a történelem bizonyítja, halandók, egyik bukik, a másik emelkedik.

Egy nemzetet sem fenyegette több veszély, mint a magyart. Alig van nemzet, melynek léteért oly hosszú és nehéz harcokat kellett vívni, mint a magyarnak. Számталanszor vivta élet-halál harczát szabadsága és alkotmánya védelmében s minden csapás után ujult erővel emelkedett föl, mert megőrizte keblében hitét egy szebb és jobb jövőben, melyre joga van.

S ma, midőn a jelenben élünk, a jövőért munkálunk, ne forduljunk el hidegen a múlttól, melynek jelenünket köszönhetjük s mely jövődönknek szilárd alapja, s ne feledjük, hogy a múlt drága vérrel szerzett örökséget hagyott ránk, mit utódainknak becsülettel kell átadnunk.

Nehéz időköt élünk, ily szegény a magyar nép régen volt, mint most, ezt mutatja a roppant számban előforduló lopások, rablások, rablógyilkosságok, öngyilkosságok és egész családoknak önkéntesen a halálba való menekvése.

A magyar nép, a magyar gazdasági, szociális és politikai élet válság alatt áll, ha ezt kiheveri, jobb idők jönnek, jobbnak kell jönniök, mert ennél már rosszabb nem lehet.

Ha nem bírja kiheverni, megrázkódik s lehull szabad életmódjáról a kötelék, melyet olykor a szűk látókörű kormányosai raknak eszére, kezére, lábára. Bajánsegíteni fog a magyar nép maga, mert ősi józan gondolkodás módját, okos politikai előre látását, sorsának intézésében a helyes mérték alkalmazására tehetségét és mérsékletét máig is megtartotta.

Nem rossz a magyar nép, csak kissé bizalmatlan, de ebben némi igaza lehet, mert nem mindig jó úton mennek azok, a kik után menniök kell, s ha a nép rossz útra tér, ha bizalmatlan, ha türelmetlen, ezt nem passziból teszi, hanem vezetői vagy szűk látókörrel bírnak, vagy könnyelműek.

Órizzük meg hitünket, egymás iránti szeretetünket, hazafiúságunkat, e három szentséges érzéssel szívünkben legyőzhetetlenek vagyunk.

Mielőtt a kilenczázados évforduló letűnnék, emlékezzünk meg mi is, — ugyis mint keresztyéneket, ugy is mint hazafiakat az 1000-ik évhez kötött nevezetes eseményekről, adjunk hálaát a jó Istennek, hogy őseinket az evangéliumi hitnek részeseivé tette, s hogy szeretett magyar hazánk állását a királyság megalapítása által megszilárdította, hogy áll erősen a keresztyén hitnek s a világ szabadságának szolgálatában.

A mi egyletünk, a munkás egylet is egy láncz szemé a társadalomnak, mely azokban közreműköd.

Mi pedig, a kik itt ez ünnepélyen közreműködtünk, e munkálkodásban kívántuk az egyletet segíteni, támogatni. Így szeretem én önöket, így szeretjük mindnyáján, különösen nagylelkű pásztoruk, kire itt mindanyian büszkeséggel tekintünk és pásztorokodása iránt nagy bizalommal viseltetünk. Isten áldja meg ötékes önöket és a hazát!

Immár 3-ik változatlan kiadásban jelent meg a Bacsó-féle

ÖRÖK NAPTÁR.

a legszebb, legérdekesebb és lepraktikusabb naptár **mindenki számára.**

Szerkesztette:

BACSÓ FERENCZ
fővárosi állami tisztviselő.

Tartalmazza a XVIII., XIX. és XX. század minden évének naptárát, összesen 61 teljes, tökéletes, közönséges naptárt, melyek 1701-től a 2000-ik évig változva érvényesek. Aki tehát egyszer megveszi, az egész életében

— minden esztendőre —

ellátja magát naptárral, miáltal sok pénzt takarít meg, s egyuttal a lefolyt évek naptárát is mindig kezében bírja, ami igen érdekes dolog. Külső kiállítása pedig oly díszes, hogy a legelőkelőbb szalonok asztalán helyet foglalhat s ezért **alkalmi ajándéknak**

is különösen ajánlható. Bolti ára 2 korona, de lapunk olvasói lapunk kiadóhivatalában **1 kor. 30 fillér** kedvezményes árban rendelhetik meg, mely összeg az előfizetési díjjal egy utalványon is beküldhető. Ajánlott és bérmentes megküldés czéljából még 35 fillér portó mellékelendő.

Törlesztéses kölcsönök

földbirtokokra I. helyre
5³/₄% évi anuitásra 43¹/₂ évre
készpénzben az ingatlan ²/₃
értéke erejéig, — II. helyre
6% kamatra törlesztés nélkül.

Városi bérházakra az érték ¹/₃ erejéig törlesztéses kölcsönök csak I. helyre hason feltételek mellett engedélyeztetnek.

Felvilágosítással szolgál díjtalanul —24

Gerő Albert

Bpest, VII. Nefelejts-utca 8.

Önborotváló! Önborotváló! Önborotváló! Önborotváló!

Ujonnan szabadalmazott borotva véd-készülékkel. Minden veszély kizárva még gyakorlatlan kéznek is. Szőr és bőrbetegségek-től védve melyek fertőztetés által származhatnak, Legkényelmesebb borotválás minden időben és rengeteg költségek takarítása!

Megrendelési ár 2 frt. 80 kr., a pénz előzetes beküldése vagy utánvét mellett, **Silberstein egészségügyi intézete** Bécs, Rossauerlande 35 a. 6-8

Fa eladás.

Gróf Dessewffy féle Ujszászi Uradalomban 60-ól tavalyi vágásu kemény akácza tűzifa van eladó. A tűzifa a vasut melletti majorban van. Venni szándékozók bővebb felvilágosítást nyernek Gróf Dessewffy Ujszászi Uradalma Intézőségénél Ujszászon. — Pest megye.

Kiváló tisztelettel

Gróf Dessewffy Ujszászi Uradalmi Intézősége.

Pártoljuk a hazai kisipart!

Szerdahelyi János.

KÖNYVNYOMDÁJA, KÖNYV-, PAPIR- ÉS IRODASZER KERESKEDESE ABONYBAN.

Elvállal bárminemű **KERESKEDELMI, ÜGYVÉDI ÉS KÖZSÉGI nyomtatványokat,** műveket, évi zárszámadásokat, **árjegyzékeket stb.**

Továbbá izléses kivitelben és jutányos árak mellett

BÁLI MEGHIVÓKAT, tánczrendeket és tánczrendjelvényeket. **Eljegyzési és esketési MEGHIVÓKAT.** **GYÁSZJELENTÉSEKET.** Vidéki megrendelések **gyorsan és pontosan** eszközöltetnek.

En Csillag Anna

85 centiméter hosszú, óriási Loreley-hajammal, a mely az általam előadott penzide 14 havi használata után nő t meg ennyire. Ez a híres nő orvosok is egy d il való szernek ismerék el a hajkihullás ellen és hajnövesztésre, uraknál a szakállt megnövesztés és rövid használata után úgy a haj, mint a szakáll természetes fényű és tömött lesz, megovja mindkettőt a korai őszülestől a leg-öregebb korig.

Egy tégely ára 1 frt., 2 frt., 3 frt., 5 frt.

szálljéküldés naponkint az összeg előzetes beküldése setén vagy posta-úánvéttel a világ minden irányába a gyá ból, a hova a megrendelések intézendők.

CSILLAG ANNA.

BÉCS. I., SEILERGASSE 5.